

העותרים:

1.

קטין;

ת.ז.

2. המוקד להגנת הפרט מיסודה של ד"ר לוטה זלצברגר, ע"ר

כולם ע"י ב"כ עו"ד יוסי וולפסון (מ.ר. 26174) ו/או עדי לנדאו (מ.ר. 29189) ו/או תמיר בלנק (מ.ר. 30016), מהמוקד להגנת הפרט מיסודה של ד"ר לוטה זלצברגר, רח' אבו עוביידה 4, ירושלים, טל': 6283555-02, פקס: 02-6276317

נ ג ד

המשיב:

מפקד כוחות צה"ל בגדה המערבית

באמצעות פרקליטות המדינה, משרד המשפטים, ירושלים

עתירה לצו Habeas Corpus

מוגשת בזאת עתירה למתן צו-על-תנאי, המופנה אל המשיב והמורה לו לבוא וליתן טעם מדוע לא יודיע למשפחת העותר 1 מה עלה בגורלו של העותר 1 שנעצר בידי כוחות הביטחון של ישראל: אם הוא מוחזק על-ידו או על-ידי מי מטעמו – היכן הוא מוחזק ומכוח איזה דין; ואם שוחרר או הועבר לגורם אחר – מתי, היכן, לידי מי, ומה ידוע לו על מקום הימצאו היום. ככל שהעותר מוחזק בידי רשות ישראלית שלא כדין, יתבקש בית-המשפט להורות על שחרורו.

בקשה לקביעת דיון דחוף

בית המשפט הנכבד מתבקש לקבוע דיון דחוף בעתירה.

עניינה של עתירה זו בזכותו היסודית ביותר של עצור, שנעצר על ידי חיילים או כוחות ביטחון אחרים של ישראל במהלך פעולותיהם בגדה המערבית, שדבר מעצרו ומקומו יודע. בזכות זו תלוי מימושן של זכויות אחרות של העצור – לייצוג משפטי, להתערבות בעניין תנאי מעצרו וכד'. הזכות היא גם זכותה של משפחת העצור לדעת מה עלה בגורל בנה והיכן הוא מוחזק.

הדין מורה, כי הודעה על מקום מעצרו של העצור תימסר לאדם הקרוב לו **ללא שיהוי**. משפחת העותר 1 אינה יודעת היכן הוא מוחזק.

הזמן החולף מגביר את חוסר הוודאות בו חיות המשפחות, את דאגתן ואת חרדותיהן. הזמן החולף גם מסכל – מרגע לרגע – את מימוש זכויותיהם היסודיות ביותר של אנשים המצויים במשמורת והן נטולים כוח להגן על ענייניהם בעצמם. בעניין שבפנינו הדברים חמורים יותר, שכן מדובר **בקטיין**.

אם עודם בידי רשויות המדינה, זכאיות המשפחות על פי דין לדעת **מיד** אודות מקום הימצאם ולמנות עורך דין שייצגם בהליכי המעצר. אם יצאו מידי המדינה, חובה על המדינה לספק **בדחיפות** כל מידע שיסייע באיתורם, ובהגנה עליהם במידת הצורך.

במספר של עתירות הביאס קורפוס שהוגשו בחודשים האחרונים על-ידי העותר **2** לבית-משפט נכבד זה בעניין תושבי השטחים שנעצרו על-ידי חיילים או כוחות ביטחון אחרים של ישראל, בית-המשפט קבע תקופה **מקסימלית** של **24 שעות** שבגדרה על המשיב היה להשיב לעתירה. כך, למשל, בבג"צ 8352/02 חבאיבה ואח' נגד מפקד כוחות צה"ל בגדה המערבית (שהוגש בתאריך 2.10.2002); בבג"צ 8417/02 אבו עביד ואח' נגד מפקד כוחות צה"ל בגדה המערבית (שהוגש בתאריך 3.10.2002); בבג"צ 8488/02 נבתיתי ואח' נגד מפקד כוחות צה"ל בגדה המערבית (שהוגש בתאריך 7.10.2002).

מצורפים בזה:

עותק מדף העתירה הראשון ומהחלטה מתאריך 2.10.2002 בבג"צ 8352/02 הנ"ל, **מסומנים ע/1 ו-1/א**;

עותק מדף העתירה הראשון ומהחלטה מתאריך 3.10.2002 בבג"צ 8417/02 הנ"ל, **מסומנים ע/2 ו-2/א**;

עותק מדף העתירה הראשון ומהחלטה מתאריך 7.10.2002 בבג"צ 8488/02 הנ"ל, **מסומנים ע/3 ו-3/א**;

ואלה הם נימוקי העתירה

העובדות

עניינם של העותרים

1. העותר 1 הוא נער בן 16, יליד 3.9.1986, ותושב דורא שבנפת חברון. בתאריך 5.1.2003 בשעות הקטנות של הבוקר הגיע כוח של צה"ל ושירות הביטחון הכללי לבית המשפחה. הכוח חיפש אחר אחיו של העותר 1 בשם , אשר לא היה בבית. בין היתר הייתה בידי החיילים תמונה של האח משלא נמצא האח עצרו החיילים את העותר 1, שבגילו טרם הנפיק תעודת זהות. נראה שהחיילים סירבו להאמין בזהותו של העותר 1 וחשדו שמדובר באח שביקשו לעצור. עוד באותו בוקר פנתה המשפחה לעותרת 2 בבקשה שתמצא מה עלה בגורל

הילד. העותרת 2 פנתה למרכז השליטה שבמפקדת קצין משטרה ראשית (להלן: "המשל"ט"). בתאריך 12.1.2003 התקבלה תשובתו הסופית של המשל"ט לפיה העותר 1 לא אותר.

הפניה ועל-גביה התרשומת של משל"ט כליאה "לא אותר", מצורפת ומסומנת ע/4.

2. העותר 2 הוא עמותה לזכויות אדם המסייע לתושבי השטחים הכבושים שזכויותיהם קופחו בידי המשיב. בין שאר פעולותיו, הוא מסייע באיתור מקום החזקתם על עצורים שנעצרו על ידי כוחות הביטחון של ישראל.

הטיעון המשפטי

3. אין צורך להכביר מלים על הזכות למסירת הודעה בדבר מעצרו של אדם ומקום החזקתו. זכות זו, זכות יסוד היא – הן של העצור והן של בני משפחתו. זכות זו מהווה חלק מזכות היסוד לכבוד האדם. מערכת שלטונית שאינה מקפידה על קיומה, אלא מעלימה ומחביאה אנשים שבמשמורתה מבני משפחותיהם במשך פרקי זמן ניכרים, נוהגת באכזריות הפוגעת קשות בצלם האנוש של העצור ובני משפחתו. כדברי המשנה לנשיא מ' אלון בבג"צ 670/89 עודה ואח' נגד מפקד כוחות צה"ל באיו"ש, פ"ד מג (4), 515, בעמ' 517:

"חובת הודעה זו הינה פועל יוצא מזכות יסוד הנתונה לאדם שנעצר כדת וכדין על-ידי השלטונות המוסמכים, שאלה יביאו את דבר מעצרו לידיעת קרוביו, למען יידעו מה עלה בגורלו של קרובם העצור וכיצד ניתן להושיט לו העזרה הדרושה לו כדי להגן על חירותו. זכות זו זכות טבעית היא, ונגזרת היא מכבוד האדם ומעקרונות הצדק הכלליים, ונתונה היא הן לעצור עצמו והן לקרוביו".

4. מזכות יסוד זו, נגזרת החובה של הרשויות המתאימות למסור מידע זה לעצור ולבני משפחתו. חובה זו גם מעוגנת בדין ובפסיקה. סעיף 78א(ב) לצו בדבר הוראות בטחון (תיקון מס' 53) (אזור יהודה והשומרון) (מס' 1220), התשמ"ח-1988, שתיקן את צו בדבר הוראות בטחון (יהודה ושומרון) (מס' 378), התש"ל-1970 קובע כי:

"נעצר אדם, תימסר ללא שיהוי ידיעה על מעצרו ומקום הימצאו לאדם הקרוב אליו, זולת אם ביקש העצור שלא להודיע כאמור" [ההדגשות שלי – י.ו.]

בבג"צ 6757/95 חירבאוי ואח' נגד מפקד כוחות צה"ל באזור יהודה ושומרון (פורסם בתק-על 196), (103), בית-משפט נכבד זה נתן תוקף של פסק דין להסדר שהגיעו אליו הצדדים, שלפיו:

א) עם מעצרו של אדם תושב האזור, תימסר ללא שיהוי הודעה על מעצרו ומקום מעצרו באמצעות הטלפון למספר טלפון אותו ימסור העצור לגורם העוצר.

הגורם העוצר ימסור הודעה טלפונית כאמור, וירשום בטופס שיוכן לצורך כך פרטי ההודעה שמסר ופרטי מקבל ההודעה.

במידה וביקש זאת העצור, תימסר הודעה טלפונית גם לעורך דין שהעצור נקב בשמו ומסר פרטיו, הגורם העוצר יודיע לעצור על זכותו זו.

היה והעצור ביקש שלא למסור הודעה טלפונית או אחרת, יירשם הדבר בטופס.

במידה והעצור לא מסר פרטים למסירת הודעה טלפונית, תישלח גלויה על דבר מעצרו לבני משפחתו לפי כתובת שמסר העצור.

ב) מרכז השליטה הצה"ל (בין שהמדובר במרכז השליטה ובין שהמדובר בגורם אחר) יקבל מכל הגורמים (צה"ל, משטרה, שב"ס), מידע עדכני בדבר מעצרו ומקום מעצרו של עצור אחת ליממה, באופן שניתן יהא לאתר העצור, לפי פניה בכתב של גורמי חוץ.

ג) מרכז השליטה הצה"ל ימסור פרטים מן המידע האמור, על פי פניה בכתב של אגודות ציבוריות שעיסוקן בכך, ו/או על פי פניה בכתב של עו"ד מיופה כוח המייצג את העצור או משפחתו.

לאחר העברת הפניה בכתב יוכל הגורם הסונה לקבל את המידע באמצעות הטלפון.

ד) תיבדק על ידי גורמי צה"ל מול גורמי הרשות הפלסטינית, האפשרות למסור מידע כאמור גם ל- d.c.o., על מנת שהודעה כאמור תוכל להימסר גם באמצעותם.

5. הנה כי כן, מחובת הרשות העוצרת אדם מהאזור למסור למשפחתו של העצור הודעה, בין טלפונית ובין בדרך אחרת, על עובדת מעצרו ומקום החזקתו. כגיבוי לחובה זו, נקבע מנגנון שיאפשר למשפחות לפנות לארגונים כדוגמת העותר זולעורכי-דין, על-מנת לקבל מידע עדכני אודות מקום המעצר של יקיריהן, וזאת באמצעות מרכז השליטה הצה"ל.

6. לאחרונה נדון נושא איתור העצורים ותפקוד המשל"ט בהחלטתו של כב' הרשם בעז אוקון בבג"ץ 9332/02. הרשם התייחס לעומס המוטל על המשל"ט ולנסיבות הקיימות היום באזור. בהחלטתו כותב כב' הרשם:

...מסירת המידע מהווה אמצעי בקרה ופיקוח, אך יש לה חשיבות אנושית מבחינת העצור המאבד באחת את השליטה בחייו. יש לדיווח משמעות שלא ניתן להפריז בחשיבותה מבחינת בני המשפחה, אשר קרוב להם נעלם "בלא הסבר"...

ניתן להבין את הקשיים עמם מתמודד מרכז השליטה. ניתן גם להבין כי מספרם הרב של העצורים מכביד על עבודת מרכז השליטה. ואולם כל עצור הוא אדם. הוא עומד לעצמו. פגיעה בזכויותיו אינה מתכהה בשל עצורים אחרים.

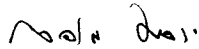
ההחלטה מצורפת ומסומנת ע/5.

7. אכן, בחודשים האחרונים, בעקבות סדרה של עתירות שהגישה העותרת 2, נעשו פעולות רבות לשיפור מערך איתור העצורים. ייתכן גם, שהעובדה שהעותר 1 אינו נושא עליו עדיין תעודת זהות יצרה קושי במערכת. אין בכך כדי להצדיק את הכשל באיתור. מעצר של קטינים, גם צעירים מהעותר 1, אינו נדיר באזור, ועל המשיב החובה לפעול בעניין מעצרם של קטינים בהשתדלות מיוחדת על-מנת להעביר את המידע בדבר מקום המעצר למשפחה ביזמתו (כמחויב על-פי חקיקת הביטחון) ועל-מנת שהמידע יהיה זמין בבירורים הנעשים באמצעות המשל"ט.

8. ממהותה של עתירה זו שהיא אינה מגובה בתצהירים ובייפויי כוח מטעמים של העותרים, למעט תצהיר (ויפוי כוח) מטעם העותר 2 בנוגע לקבלת המידע אודות העותרים במשרדו ובנוגע לפעולותיו בעניינם.

מטעמים אלה, מתבקש בית-המשפט להוציא בדחיפות צו **Habeas Corpus** כמבוקש בראש העתירה, ולאחר קבלת תשובת המשיב, להופכו להחלטי ולהטיל עליו את הוצאות המשפט ושכר טרחת עו"ד.

ירושלים, 13 בינואר 2003, י בשבט תשס"ג

יוסי וולפסון, עו"ד
ב"כ העותרים